

Valtion erityisavustuksen hakeminen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027

Kunnanhallitus 19.02.2024 § 42

109/02.05.02.03/2024

Opetus- ja Kulttuuriministeriö on julistanut haettavaksi valtion erityisavustusta koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027. Myönnettävä erityisavustus on yhteensä enintään 145 683 000 euroa, jota maksetaan vuosittain 48,561 miljoonaa. Avustus myönnetään vuosittain kolmessa samansuuruisessa erässä vuosina 2024, 2025 ja 2026. Avustukset maksetaan vuosina 2025 ja 2026 sillä ehdolla, että eduskunta myöntää tarkoitukseen määrärahat. Hakija hakee avustusta yhdellä hakemuksella, joka kattaa koko avustuskauden 2024–2027.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla on jaettu erityisavustuksia koulutuksellisen tasa-arvon edistämiseen vuosittain vuodesta 2009 alkaen. Tarveperustainen rahoitus on vuoden 2023 alusta vakiinnutettu opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakiin. Rahoituslain 44 a §:n 2 momentin mukaan erityisavustusta voidaan myöntää neljäksi vuodeksi kerrallaan.

Valtionavustuksen taustalla on hallitusohjelman tavoite siitä, että jokaisella on taustasta ja varallisuudesta riippumatta tasa-arvoiset mahdollisuudet kouluttautua ja tavoitella unelmiaan sekä hallituksen kirjaus siitä, että laadukas varhaiskasvatus edistää oppimisen edellytyksiä ja koulutuksellista tasa-arvoa. Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja myöhemmälle oppimiselle.

Valtionavustus on tarkoitettu varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistamiseen. Valtionavustuksella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen varhaiskasvatuksessa sekä oppilaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömään ja riittävään varhaiseen tukeen esi- ja perusopetuksessa.

Valtion erityisavustusta voidaan käyttää seuraaviin toimiin:

- lisähenkilöstön palkkaamiseen lapsiryhmiin suhdelukujen pienentämiseksi; palkattava henkilö voi olla varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai lastenhoitaja
- varhaiskasvatuksen erityisopettajan palkkaamiseen
- avustajien palkkaamiseen lapsiryhmiin, joissa on tukea tarvitsevia lapsia

- opettajien palkkaamiseen samanaikaisopettajiksi
- ryhmien jakamiseen tai jakotunteihin
- avustajien palkkaamiseen

Erityisavustusta voidaan myöntää käytettäväksi ainoastaan varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen kasvatusta ja opetushenkilöstön palkkakuluihin. Palkattavien henkilöiden tulee työskennellä pääosin lapsi- ja/tai opetusryhmissä.

Valtion erityisavustusta myönnetään enintään 80 % kokonaismenoista, joten omarahoitusosuus on vähintään 20 %.

Valtion erityisavustuksen määräytymiseen varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestäjälle vaikuttavat seuraavat kriteerit:

- 30–54-vuotiaiden vain perusasteen suorittaneiden osuus ikäluokasta
- työttömyysaste
- vieraskielisen väestön osuus
- maksuttoman varhaiskasvatuksen piirissä perheen tulojen perusteella olevat lapset

Hakuaika alkoi 18.1.2024 ja päättyy 29.2.2024 klo 16.15.

Liperin kunta on hakenut kyseistä erityisavustusta vuosittain. Saadun erityisavustuksen määrä on vaihdellut esi- ja perusopetuksessa 120 000–250 000 euron välillä ja varhaiskasvatuksessa 90 000–120 000 euron välillä. Koska avustus kattaa nyt kolme avustuserää yhteisesti varhaiskasvatukselle ja esi- ja perusopetukselle, nousee haettavan avustuksen kokonaissumma noin 1 020 000 euroon. Omavastuuosuus on 20 % eli noin 255 000 €. Omavastuuosuus katetaan vuosittain varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen talousarvion sisältä.

Koska omavastuu nousee näin suureksi, asiaa käsitellään ennen hakemista hyvinvointilautakunnassa 22.2.2024. Liperin kunnan hankeohjeen mukaan tämän kokoluokan valtionavustuksen hakeminen tulee käsitellä myös kunnanhallituksessa. Aikataulusyistä kunnanhallituksen käsittely on ennen hyvinvointilautakunnan käsittelyä. Kunnanhallitus hyväksyy hakemisen yleisellä tasolla ja hyvinvointilautakunta käsittelee asiantuntijalautakuntana varsinaisen erityisavustushakemuksen, joka on vielä kesken. Valtionavustuksen myöntämisen jälkeen hyvinvointilautakunta käsittelee avustuksen tarkemman käyttösuunnitelman ja seuraan sen toteumaa.

Vaikutusten arviointi

Valtion erityisavustuksella on suuri merkitys varhaiskasvatuksen ja opetuksen tasa-arvoisessa järjestämisessä tilanteessa, jossa tukea tarvitsevien lasten määrä kasvaa vuosittain. Lapsen riittävän tuen

järjestäminen vaatii henkilöstöresursseja, joita erityisavustuksella voidaan palkata. Erityisesti kunnan vaikeassa taloustilanteessa erityisavustuksen hakeminen on välttämätöntä.

Valmistelija	Hyvinvointijohtaja
Esittelijä	Kunnanjohtaja
Päätösehdotus	<p>Kunnanhallitus hyväksyy erityisavustuksen hakemisen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024–2027 esittelytekstissä tarkemmin kuvatun mukaisesti.</p> <p>Hyvinvointilautakunta käsittelee tarkemman hakemuksen, käsittelee käyttösuunnitelman ja seuraa erityisavustuksen käyttöä.</p>
Päätös	Hyväksyttiin päätösehdotus.
Toimeenpano	Hyvinvointipalvelut
Tiedoksi	Hyvinvointilautakunta
Lisätietoja	Hyvinvointijohtaja